

ЩОДО РОЛІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

ON THE ROLE OF INTERNATIONAL STANDARDS IN SUPPORT OF THE TAXATION SPHERE IN UKRAINE

Янушевич Я.В.,
К.Ю.Н.

Статтю присвячено дослідженню міжнародних стандартів функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування. Встановлено, що діяльність суб'єктів публічної адміністрації, які формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування, здійснюється не лише у відповідності до норм чинного законодавства, але й відповідно до міжнародних стандартів в означеній сфері. Останні займають одне із головних позицій у процесі реформування податкової сфери, що пояснюється існуванням в Україні примату міжнародного права і, відповідно, перевагою норм міжнародних договорів над національним законодавством у випадку колізії.

Виокремлено такі міжнародні стандарти функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування: а) загальні стандарти; б) спеціальні стандарти; в) стандарти щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування. З'ясовано, що найбільшу кількість міжнародних актів складають спеціальні стандарти, до яких належать: а) договори про уникнення подвійного оподаткування; б) договори про попередження податкових ухилень; в) договори про обмін податковою інформацією; г) договори, яких спрямовано на протидію розмиванню бази оподаткування.

Виокремлено основні принципи діяльності зарубіжних податкових органів, на яких будується податкова система: побудова відносин між платником податків і податковими органами на принципах рівноправності і балансу прав і обов'язків сторін; відповідність засобів поставленим цілям; широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі, вільного доступу податкових органів до інформаційних баз даних інших органів, які мають відомості про доходи, витрати, фінансові зобов'язання та фінансовий стан платників податків. Акцентовано увагу на тому, що визначаючи міжнародні стандарти діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері оподаткування, доцільним вбачається враховувати досвід функціонування вказаних органів у зарубіжних державах.

Ключові слова: міжнародні стандарти, інституційний механізм, правове регулювання, публічне адміністрування, суб'єкт публічної адміністрації, сфера оподаткування.

Статья посвящена исследованию международных стандартов функционирования субъектов публичной администрации в сфере налогообложения. Установлено, что деятельность субъектов публичной администрации, которые формируют институциональный механизм обеспечения сферы налогообложения, осуществляется не только в соответствии с нормами действующего законодательства, но и в соответствии с международными стандартами в указанной сфере. Последние занимают одно из главных позиций в процессе реформирования налоговой сферы, что объясняется существованием в Украине примата международного права и, соответственно, преимущественно норм международных договоров над национальным законодательством в случае коллизии.

Выделены следующие международные стандарты функционирования субъектов публичной администрации в сфере налогообложения: а) общие стандарты; б) специальные стандарты; в) стандарты обжалования решений, действий или бездействия субъектов публичного администрирования. Установлено, что наибольшее количество международных актов составляют специальные стандарты, к которым относятся: а) договоры об избежании двойного налогообложения; б) договоры о предотвращении уклонения; в) договоры об обмене налоговой информацией; г) договоры, которые направлены на противодействие размыванию базы налогообложения.

Выделены основные принципы деятельности зарубежных налоговых органов, на которых строится налоговая система: построение отношений между налогоплательщиком и налоговыми органами на принципах равноправия и баланса прав и обязанностей сторон; соответствие средств поставленным целям; широкое использование информационно-коммуникационных технологий, в том числе, свободного доступа налоговых органов к информационным базам данных других органов, имеющих сведения о доходах, расходах, финансовых обязательствах и финансовом состоянии налогоплательщиков. Акцентируется внимание на том, что, определяя международные стандарты деятельности субъектов публичного администрирования в сфере налогообложения, целесообразным видится учитывать опыт функционирования указанных органов зарубежных государств.

Ключевые слова: международные стандарты, институциональный механизм, правовое регулирование, публичное администрирование, субъект публичной администрации, сфера налогообложения.

The paper is devoted to a study of the international standards that determine functioning of the public administration authorities in the taxation sphere. It has been established that activities of the public administration authorities, which form the institutional mechanism supporting the taxation system, are accomplished not only in compliance with the current legislation norms but also in accordance with the international standards in this sphere. The latter are one of the main factors in reformation of the taxation system, which is due to existence of the international law supremacy in Ukraine and, accordingly, prevalence of international agreements as compared with the national legislation in case of a collision.

The following international standards that determine activity of the public administration in the taxation system are singled out: a) general standards; b) special standards; c) standards governing appeal of judgments, actions or inactivity of the public administration subjects. It has been clarified that the special standards make the greatest number of international acts and include: a) treaties on avoidance of double taxation; b) treaties on prevention of tax avoidance; c) agreements on exchange of the tax information; and d) agreements aimed at counteraction of the taxation base erosion.

Specially described are the main principles of the foreign tax authority activities which make the basis of the taxation system: building of relationship between a taxpayer and the tax authorities upon the principles of equality of rights and balance of rights and obligations of the parties; conformity of the measures to the preset objectives; and wide use of the information and communication technologies, including free access of the tax authorities to the databases of other bodies that possess data on income, expenditure, financial obligations and financial standing of taxpayers. Attention is drawn that it is expedient to take due account of the experience gained by said foreign authorities when determining international standards of the public administration in the taxation sphere.

Key words: international standards, institutional mechanism, legal regulation, public administration, public administration body, taxation sphere

Актуальність теми дослідження. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні та адаптація чинного законодавства до міжнародних стандартів сприяють вдосконаленню механізму податкового адміністрування, що є

необхідною передумовою повного і своєчасного виконання державного бюджету за податковими надходженнями і запорукою виконання державою завдань, що фінансуються за рахунок цих коштів. Більше того, вказані процеси є

безпосередньо пов'язаними з основними векторами державної політики соціально-економічного розвитку.

Разом із тим, на жаль, податкові реформи в Україні не отримали бажаного результату, сучасний стан сфери оподаткування й надалі характеризується недосконалістю та нестабільністю, негативним ставленням і недовірою платників податків.

Як уявляється, регулювання сучасних економічних відносин потребує гнучкої податкової політики, метою якої є оптимальне поєднання інтересів держави та інтересів платників податків. При цьому, видається, для ефективного функціонування системи оподаткування України необхідним є не лише динамічне реформування положень чинного податкового законодавства, не менш важливим завданням є трансформація правового регулювання інституційного механізму забезпечення сфери оподаткування.

Показово, що діяльність суб'єктів публічної адміністрації, які формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування в Україні, здійснюється не лише у відповідності до норм чинного національного законодавства, але й відповідно до міжнародних стандартів в означеній сфері. При цьому, останні займають одне із головних позицій у реформуванні податкової сфери, що пояснюється існуванням в Україні примату міжнародного права і, відповідно, перевагою норм міжнародних договорів над національним законодавством у випадку колізії. А отже, теоретична та практична значимість проведеного дослідження не викликає сумнівів.

Ступінь розробленості проблеми. Суттєвий науковий внесок у розробку досліджуваного питання було зроблено такими вченими як: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Ю.С. Бездушна, П.В. Діхтєвський, В.М. Жук, М.П. Кучерявенко, В.М. Пархоменко, О.А. Прийма, О.І. Стрельников, В.С. Шестак, І.П. Яковлев та інші. У той же час, значна кількість проблемних питань, що стосуються діяльності суб'єктів публічної адміністрації, які формують інституційний механізм забезпечення сфери оподаткування, залишається невирішеною. Не виключенням є і проблематика застосування міжнародних стандартів функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування в Україні, що свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є дослідження міжнародних стандартів функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення актуалізуються питання застосування міжнародних стандартів функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування. Наразі вказаний факт навряд чи можливо заперечити. І в цьому аспекті слід вказати, що поглиблений аналіз, як уявляється, дозволяє класифікувати міжнародні стандарти у сфері оподаткування на: а) загальні стандарти; б) спеціальні стандарти; в) стандарти щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування.

Прикладом загального міжнародного стандарту є Європейська хартія місцевого самоврядування. Зокрема, окремі питання податкової сфери відображено у положеннях ст. 9, якою передбачено, що фінансові ресурси органів місцевого самоврядування формуються за рахунок місцевих податків та зборів, розмір яких вони мають повноваження встановлювати у межах закону. Крім того, захист більш слабких у фінансовому відношенні органів місцевого самоврядування здійснюється шляхом запровадження процедур бюджетного вирівнювання або аналогічних заходів з метою подолання наслідків нерівного розподілу потенційних джерел фінансування і фінансового тягаря, якого вони повинні нести. Такі процедури або заходи не повинні звукувати свободу дій органів місцевого самоврядування у межах власної відповідальності [7].

Говорячи про спеціальні міжнародні стандарти у сфері оподаткування, то залежно від змісту їх можливо класифікувати на: а) договори про уникнення подвійного оподаткування; б) договори про попередження податкових ухилень; в) договори про обмін податковою інформацією; г) договори про протидію розмиванню бази оподаткування тощо.

Так, міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень є найбільш чисельними та нині підписаними з більшістю держав світу. Прикладом вказаних договорів може бути Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень від 12.01.1993 р. Слід вказати, що особливості діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері оподаткування викладено у ст. 26 та ст. 27 вказаної Конвенції, відповідно до положень яких:

компетентні органи Договірних Держав мають прагнути вирішити за взаємною згодою будь-які труднощі або сумніви, що виникають при тлумаченні або застосуванні Конвенції;

компетентні органи Договірних Держав мають вступати в прямі контакти один із одним з метою вирішення будь-яких труднощів або сумнівів, що виникають при тлумаченні або застосуванні Конвенції;

компетентні органи Договірних Держав обмінюються інформацією, щоб попереджувати ухилення від податків і полегшувати застосування встановлених законом положень проти легальних ухилень [10].

При цьому, вказана інформація використовується компетентними органами тільки з цією метою, а також може бути розкритою на публічних судових засіданнях і в юридичних рішеннях.

Проте варто акцентувати увагу на тому, що компетентним органам Договірних Держав заборонено: здійснювати такі адміністративні заходи, які відрізняються від законів та адміністративної практики, що має перевагу в одній із Договірних Держав; надавати інформацію, яку неможливо одержати за законодавством або в ході звичайного управління в одній із Договірних Держав; надавати інформацію, яка буде розкривати будь-яку торговельну, підприємницьку, промислову, комерційну або професійну таємницю, або торговельний процес, або інформацію, розкриття якої суперечило б установленій практиці тощо [10].

Конвенцією між Урядом України і Урядом Республіки Куба про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи та на майно від 27.03.2003 р. додатково передбачено можливість проведення компетентними органами консультацій, розвитку методів та техніки обміну інформацією, у тому числі, під час податкових ухилень з метою їх запобігання [9].

Деякі аспекти міжнародного співробітництва між податковими органами з метою протидії уникненню оподаткування та ухиленню від сплати податків визначено Конвенцією про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) від 25.01.1988 р. № ETS № 127. Згідно її положень, податкові органи держав надають адміністративну допомогу у податкових справах, що означає: а) обмін інформацією, зокрема, одночасні податкові перевірки та участь у податкових перевірках за кордоном; б) допомогу в стягненні податків, зокрема, заходи зі збереження суми податків; в) вручення документів. При цьому, адміністративна допомога здійснюється щодо таких категорій податків та зборів: 1) податки на дохід або прибуток; 2) податки на приріст капіталу, які справляються окремо від податку на дохід або прибуток; 3) податки на дохід, прибуток, приріст капіталу або на чисті активи, які справляються від імені державних органів або органів місцевого самоврядування; 4) збори на обов'язкове соціальне забезпечення, які сплачуються органам державної

влади чи установам соціального забезпечення, створеним за публічним правом тощо [8].

Діяльність суб'єктів публічного адміністрування у сфері оподаткування, що має на меті протидію розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування, унормовано Багатосторонньою конвенцією про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування від 24.11.2016 р. Відповідно до положень ч. 1 та 2 ст. 16 вказаної Багатосторонньої конвенції, компетентний орган приймає заяви заінтересованих осіб, які вважають, що дії однієї або обох Договірних юрисдикцій призводять або призведуть до того, що для цих осіб оподаткування не буде відповідати положенням Конвенції. Якщо компетентний орган вважає, що заперечення є обґрунтованим, а він сам не може досягти задовільного рішення, він докладає зусиль для того, щоб вирішити справу шляхом досягнення взаємного узгодження з компетентним органом іншої держави з метою уникнення невідповідності оподаткування цілі Конвенції [2].

Серед міжнародних стандартів забезпечення сфери оподаткування чільне місце займають акти, які регулюють обмін податковою інформацією, зокрема, акти Європейського Союзу. Серед них: Директива Ради ЄС 2011/16/EU від 15.02.2011 р. «Про адміністративне співробітництво в галузі оподаткування» (передбачає обов'язковий автоматичний обмін інформацією між державами-членами щодо певних категорій доходів та капіталу, переважно не фінансового характеру, якими володіють платники податків у державах-членах, окрім держав їх місця реєстрації. Вона також встановлює поетапний підхід до зміцнення автоматичного обміну інформацією шляхом його прогресивного розширення на нові категорії доходів і капіталу та скасування умови, що інформацією необхідно обмінюватися лише за умов її наявності) [1], Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2005/60/ЄС від 26.10.2005 р. «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму» (інформаційний обмін має використовуватися лише з метою запобігання відмиванню коштів та фінансуванню тероризму) [4], Директива Ради ЄС 2003/48/ЄС від 03.06.2003 р. «Щодо оподаткування доходу від накопичення заощаджень у формі виплати відсотків» (у редакції Директиви Ради ЄС 2014/48/EU від 24.03.2014 р.) [6] тощо.

Зокрема, Директива Ради 2014/107/ЄС від 09.12.2014 р. про внесення змін до Директиви 2011/16/ЄС стосується обов'язкового автоматичного обміну інформацією у сфері оподаткування, яка регулює обмін податковою інформацією за запитом між країнами-членами ЄС, а також одночасні податкові перевірки у двох і більше країнах-членах ЄС. Відповідно, компетентний орган кожної держави-члена повинен, шляхом автоматичного обміну, передати у встановлений строк компетентному органу будь-якої іншої держави-члена таку інформацію за податкові періоди з 01.01.2016 року щодо рахунку, що підлягає звітуванню: ім'я, адресу, особистий номер платника податків та дату і місце народження (у випадку фізичної особи) особи, яка є власником рахунку, та який після застосування правил комплексної перевірки відповідно до додатків визначається таким, що має одну або більше контролюючих осіб; номер рахунку (або функціональний еквівалент за відсутності номера рахунку); назву та ідентифікаційний номер (якщо такий є) фінансової установи, що звітує; залишок або суму на рахунок на кінець відповідного календарного року чи іншого відповідного звітного періоду або, якщо рахунок було закрито протягом такого року або періоду, на момент закриття рахунку тощо [5].

Досить важливе місце серед міжнародних стандартів у сфері оподаткування займає План дій BERS (який діє з 12.02.2013 р.), метою якого є ефективне запобігання між-

народному ухиленню від сплати податків. Вказаний План містить доповіді до 15 заходів, якими визначено дії, починаючи з нових мінімальних стандартів, перегляду чинних стандартів, а також спільні підходи, що сприятимуть зближенню національних практик, та настанови, яких розроблено на основі найкращої практики [13]. Слід вказати, що на теперішній час зобов'язання України, якого взято із приєднанням у 2017 р. до Плану BEPS щодо імплементації мінімального стандарту, включає 4 кроки:

1. Боротьба з податковими зловживаннями, яких пов'язано із використанням спеціальних режимів оподаткування. Україна вже пройшла першу експертизу ОЕСР, при цьому було висловлено зауваження з приводу специфіки оподаткування страхових компаній із рекомендацією до гармонізації з європейською практикою;

2. Запобігання зловживань при застосуванні податкових конвенцій за допомогою Багатостороннього інструменту. Експертами рекомендовано перегляд конвенцій із застосуванням принципу обмеження вигод («limitations of benefits») із допоміжним більш суб'єктивним «principal purpose test»;

3. Запровадження трирівневого підходу щодо звітності з трансферного ціноутворення, в основі якого лежатиме автоматичний за графіком обмін звітами транснаціональних компаній між компетентними органами;

4. Збільшення ефективності механізмів вирішення спорів щодо застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування між країнами через поліпшення процедури досягнення взаємної домовленості [14].

Передумовою для виокремлення міжнародних стандартів щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування є закріплення положення, що після використання всіх національних засобів юридичного захисту кожен має право звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій [11]. Такою міжнародною судовою установою є Європейський суд з прав людини, практика якого застосовується судами на рівні з принципом верховенства права.

Так, наприклад, відповідно до п. 50 рішення по справі «Шокін проти України», Суд вказує, що будь-яке втручання публічних органів у мирне володіння майном повинно бути законним, а позбавлення власності можливе тільки «на умовах, передбачених законом». Тобто, збільшення податковим органом зобов'язань особи з податку, видання рішення суб'єктом владних повноважень, яке впливає на склад майна позивача, безпідставне стягнення податків, зборів, штрафних санкцій, протиправне винесення податковим органом спірних податкових повідомлень-рішень визнається втручанням до його майнових прав, що порушує положення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції [16].

У рішенні по справі ПАТ «Нафтова компанія «ЮКОС» проти РФ», Суд доходить висновків щодо неприпустимості притягнення до відповідальності одного суб'єкта за неправомірні дії іншого, тобто закріплює правило індивідуальної відповідальності платника податків, а також констатує, що втручання у майнові права платників податків шляхом безпідставного стягнення податків, має бути законним і забезпечувати «справедливий баланс» між вимогами загального інтересу суспільства та захисту основоположних прав особи [15].

Визначаючи міжнародні стандарти діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері оподаткування, доцільним вбачається враховувати досвід функціонування вказаних органів у зарубіжних державах. Звертаючись до особливостей діяльності зарубіжних податкових органів, можливо виокремити основні принципи їх діяльності, на яких будується податкова система, а саме: побудова відносин між платником податків і податковими органами на принципах рівноправності і балансу прав і обов'язків сторін; відповідність засобів поставленим цілям. Відбір

об'єктів здійснюється з позиції високої ймовірності виявлення порушень і, отже, збільшення обсягу нарахувань; невідворотність покарання [12].

Як слушно зазначає О.Є. Деменков, в основу реформування податкових служб розвинутих країн світу покладено принцип орієнтації на платника податків і створення демократизованої державної інституції, що поступово переходить від суто фіскальної функції до стимулювання економічного розвитку країни, а висока ефективність податкових систем базується на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі, вільного доступу податкових органів до інформаційних баз даних інших органів, які мають відомості про доходи, витрати, фінансові зобов'язання та фінансовий стан платників податків [3].

Необхідно зазначити, що на відміну від інших країн (зокрема й України), де взаємодія між платниками податків та податковими органами будується на засадах партнерських взаємовідносин, у США віддають перевагу клієнтським відносинам. Ось чому декларована місія Служби внутрішніх доходів США звучить так: «забезпечення американських платників податків послугами вищої якості через допомогу в роз'ясненні та виконанні податкових зобов'язань, а також застосування податкових законів належним чином справедливо по відношенню до всіх». Реалізуючи зазначену місію, Служба внутрішніх доходів повинна сприяти зміцненню добровільного дотримання податкових законів, намагатися максимально задовольнити інтереси платників податків та зменшувати адміністративне навантаження на них, забезпечити більш

ефективну роботу податкової служби за рахунок вдосконалення податкової системи та підвищення кваліфікації персона [17].

Висновки. Отже, до міжнародних стандартів функціонування суб'єктів публічної адміністрації у сфері оподаткування слід відносити такі: а) загальні стандарти; б) спеціальні стандарти; в) стандарти щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування. При цьому, найбільшу кількість міжнародних актів складають спеціальні стандарти, до яких належать: а) договори про уникнення подвійного оподаткування; б) договори про попередження податкових ухилень; в) договори про обмін податковою інформацією; г) договори, яких спрямовано на протидію розмиванню бази оподаткування.

Разом із тим, проведений аналіз дає змогу стверджувати, що вказані міжнародні стандарти забезпечення сфери оподаткування сприяють підвищенню законслухняності платників податків, забезпечують добровільну сплату податків та зборів, а також надають гарантії прав платника податків.

І в цьому аспекті необхідно зауважити, що оптимальне забезпечення сфери оподаткування в Україні є можливими тільки за умови проведення науково аргументованих теоретико-практичних паралелей з демократичними моделями країн ЄС, що має стати детермінантою реформування економічної, політичної, правової та інших сфер суспільного життя. У контексті наведеного слід вказати, що попри багатоаспектність та достатню своєрідність, сфера оподаткування в Україні має ще чимало питань, які потребують уточнення або нагального вирішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Council Directive 2011/16/EU of 15 February 2011 on administrative cooperation in the field of taxation and repealing Directive 77/799/EEC URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32011L0016>
2. Багатостороння конвенція про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування: Міжнародний документ від 24.11.2016 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_001-16/conv#n251
3. Деменков О.Є. Зарубіжний досвід адміністрування податків та можливості його використання в Україні. *Наше право. Банківське та фінансове право*. 2013. № 7. С. 189–195.
4. Директива 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму від 26.10.2005 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_774#Text
5. Директива Ради 2014/107/ЄС від 09.12.2014 р. про внесення змін до Директиви 2011/16/ЄС стосовно обов'язкового автоматичного обміну інформацією у сфері оподаткування: Міжнародний документ від 09.12.2014 р. № 2014/107/ЄС URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_010-14#Text
6. Директива Ради ЄС 2003/48/ЄС від 03.06.2003 р. щодо оподаткування доходу від накопичення заощаджень у формі виплати відсотків URL : <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:157:0038:0048:en:PDF>
7. Європейська хартія місцевого самоврядування: Міжнародний документ від 15.10.1985 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
8. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127): Міжнародний документ від 25.01.1988 р. № ETS № 127 URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text
9. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Куба про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи та на майно: Міжнародний документ від 27.03.2003 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192_022#Text
10. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень: Міжнародний документ від 12.01.1993 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_168#Text
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
12. Пугаченко О.Б. Діяльність податкових органів у зарубіжних країнах. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22, Ч. 2. С. 169–176.
13. Рекомендації з реалізації Плану дій з BEPS (мінімальні стандарти) від 12.02.2013 р. URL : [https://www.mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua\(1\).pdf](https://www.mof.gov.ua/storage/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua(1).pdf)
14. Скороход І.В. Зарубіжний досвід правового регулювання податкової діяльності та можливості його використання в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Том 2. № 1. С. 167–171.
15. Справа «Нафтова компанія «ЮКОС» проти РФ» (Заяви № 14902/04) : Рішення Європейського суду з прав людини від 20.09.2011 р. URL : <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-naftova-kompaniya-yukos-proti-rosiyskoi-federacii/>
16. Справа «Щокін проти України» (Заяви № 23759/03 та № 37943/06) : Рішення Європейського суду з прав людини від 14.10.2010 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_858#Text
17. Удяк В.І. Особливості компетенції фіскальних органів зарубіжних країн при проведенні податкової політики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2014. Т. 1. № 9-2. С. 142–144.